

۲۰۱۳/۰۸/۰۱

داکتر سید عبدالله کاظم

«مبادی دانش طبی» یک کتاب مفید برای همه

«مبادی دانش طبی» آخرین اثر ماندگار یک طبیب حاذق، مردم دوست و خدمتگار صادق وطن، مرحوم پوهنوال داکتر محمد اختر مستمندی سابق استاد پوهنخی طب پوهنتون کابل و ننگرهار است که چاپ دوم آن در ۷۶۲ صفحه اخیراً توسط انجمن نشراتی دانش در کابل به طبع رسیده و بدسترس علاقمندان مسائل طبی قرار گرفته است. بار اول این کتاب در فیروزی ۲۰۰۲ در مطبعه «هیواد» در شهر فریمان - ایالت کالیفورنیا به تعداد کمتر چاپ شد که بیشتر به شکل تحفه به دوستان و علاقه مندان تقدیم گردید. در همان آوان مؤلف آرزومند چاپ دوم آن در وطن بود تا از این اثر مفید بیشتر مردم و علاقه مندان مسائل طبی در کشور استفاده نمایند، ولی با پیشرفت مریضی «پارکنسن» که بعد رهائی از زندان پلچرخى دامنگیر مؤلف شده بود، برایش مجال مرور مجدد و آماده ساختن کتاب را برای چاپ دوم نداد.

داکتر مستمندی یک طبیب و یک چهره شناخته شده در کشور بود که بیش از سی سال عمر خود را به حیث طبیب و استاد در خدمت مردم خود گذشتاند. او متعاقب کودتای منحوس ثور در ماه سرطان ۱۳۵۷ با یک تعداد استادان پوهنتون کابل به جرم فعالیت علیه رژیم خلقی و پرچی به زندان رفت و مدت بیش از ۱۸ ماه را با سائر همفکران در پلچرخى زندانی بود.

زندان پلچرخى ۳۰ دسمبر ۱۹۷۹ مطابق ۸ جدی ۱۳۵۸ شمسی
(شرح مزید در پاورقی این نوشته دیده شود)

۱- عکس فوق یگانه عکسی است که از داخل زندان در آن وقت برداشته شده است. ذوات ذیل در عکس حضور دارند: از راست به چپ (قطار ایستاده): مرحوم محمد ولی یوسف (بسرعم اعلیحضرت محمد ظاهرشاه)، مرحوم پوهنوال داکتر غلام محمد نیاز، مرحوم داکتر احمد ولید حقوقی، داکتر عبدالله عثمان؛ (قطار ایستاده): پوهندوی داکتر سیدعبدالله کاظم، پوهاند داکتر محمد نادر عمر، داکتر عزیزالله لودین، داکتر عبدالغفور روان فرهادی، پوهاند داکتر محمد عثمان هاشمی، مرحوم پوهنوال داکتر محمد اختر مستمندی و مرحوم جگتورن محمد عزیز حنیف

د پانو شمیره: له ۱ تر ۴

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

پاډونه: دليکني دليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خير و لولئ

به خاطر دارم روزی که موضوع حرکت گروپ استادان را با او در میان گذاشتم و نظرش را پرسیدم، بی درنگ جواب مثبت داد و گفت:

«با آنکه من طبیب هستم و نه اهل سیاست، اما وقتی پای دین و وطن در میان باشد، مثل یک عسکر برای دفاع از ناموس وطن در خدمت حاضرم.»

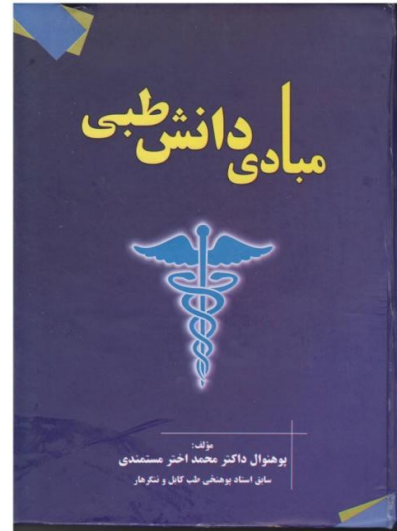
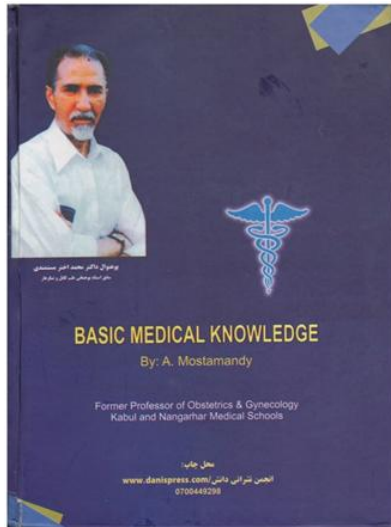
متأسفانه این حرکت به زودی به شکل مرموزی افشاء شد و به تعداد هفت نفر از پیش آهنگان آن به شمول این کمینه گرفتار و بعد از شکنجه های فراوان به زندان پلچرخی فرستاده شدند. البته در آنوقت بخت با ما یاری کرد و از مرگ نجات یافتیم، زیرا رژیم در اول اصل «بگیر و ببند» را پیش گرفته بود که دیر دوام نکرد و جای آنرا بزودی اصل «بگیر و بکش» گرفت. مدت کوتاهی پس از تهاجم قوای شوروی به کشور «عفو عمومی!!» از طرف رژیم به سردمداری «ببرک کارمل» اعلان گردید، داکتر مستمندی با دیگران از زندان آزاد شد و بعد از چند ماه کشور را ترک کرد و با فامیل نخست به ایتالیا و از آنجا به اضلاع متحدۀ امریکا مهاجر گردید. در همین آوان مرض مهلک «پارکنسن» در وجودش خانه کرد و با گذشت هر روز درحال پیشرفت بود تا آنکه دست ها و پاهایش لرزان شدند و به زحمت می توانست قلم بدست گیرد و چیزی بنویسد. اما این مرد باشهامت باز هم با صد مشکل در باره وطن و مشکلات مردم مقاله می نوشت و در نشریه های افغانی به چاپ می رسانید.

داکتر مستمندی از سال ۱۹۹۶ به فکر نوشتن یک کتاب معلوماتی در باره مسائل طبی افتاد و با دست های لرزان هر روز صفحه ای را می نوشت تا آنکه توان گرفتن قلم از دستش رفت و اما یک کمپیوتر خرید و آهسته آهسته با یک انگشت به تایپ کردن آغاز کرد. روزها مواد جمع می کرد و هر موضوع را طی فصلی می گنجانید. او در مورد انگیزه نوشتن کتاب «مبادی دانش طبی» در پیشگفتار چاپ اول می نویسد:

«از مدتی بود به فکر نوشتن یک کتاب به سویه عالی تر جهت استفاده مشمولین پوهنخی طب و اشخاصیکه به صحت خود و اطرافیان خود علاقه دارند و می خواهند کمک از این ناحیه و فقط برای رهنمائی سالم آنها در این راه مساعدت نمایند، مورد نظر من بود. چنین کتاب تا زمانی که (۱۹۷۸) خودم مصروف تدریس طب در کشور بودم که بتواند جوابگوی سؤالاتی که هر روز برای هرکس و مخصوصاً محصلان طب و شعبات مربوط طب باشد، وجود نداشت و از طرف دیگر اشتیاق فراگیری بیشتر محصلان مرا به تحریر کتاب به لسان مادری شان (پشتو و دری) که اقل از نظر لسانی برای شان مشکل نباشد و بار آنها را سبک تر گرداند، بیش از پیش تشویق نمود. درحالیکه آماده کردن برای چنین یک مجموعه طبی احتیاج مبرم دیده می شد، به نوشتن این کتاب با توفیق رب العلمین برای اینکه از وقت موجود خود دور از وطن برای کمک اقلی هم اگر باشد، استفاده نموده و به نوشتن آن آغاز نمودم.» داکتر مستمندی در ادامه پیشگفتار خود می افزاید:

«اگر چه به خوبی آگاه هستم که نوشتن یک اثر به این عرض و طول و همه جانبه طبی کار یک نفر نبوده بلکه اشخاص زیاد وارد درین مسلک را و حتی چند گروپ طبی آزموده و اشخاص با صلاحیت در موضوع صحتی و مشکلات آن باید متفقاً کار کنند و بر علاوه تیم های مسلکی چندین نفر دیگر برای ترتیب، تنظیم، خواندن مضامین، اصلاح و کنترل اشتباهات، بسته بندی، تایپ، تطابق و تشریح عکس ها، تنظیم قاموس لغات و مخصوصاً در مورد داخل کردن طب نباتی یعنی پیدا کردن نام های لاتین و هم نام های نباتی... را ضرورت داشت که با داشتن و پیشبینی همه این مشکلات این کتاب را با وضع صحتی نا مساعدی که شامل حال بود به یاری خداوند متعال آماده و اینک به دسترس شما قرار میدهم که تهیه آن از مباحث مختلف طبی از کتب متعدد و معتبر طبی جهان پیشرفته انتخاب و ترتیب شده است.»

کتاب «مبادی دانش طبی» شامل یک پیشگفتار، فهرست مخففات، معرفی شعبات عمده تخصصی طب و ۲۵ فصل است که ذکر جزئیات هر فصل در این مختصر نمی گنجد و اما باید گفت که در هر مورد تشریحات لازم با ارائه رسم ها و تابلو های مهم و ضروری برای فهم ساده مطالب ارائه شده و نیز در پایان کتاب فهرست مآخذ و قاموس تشریح لغات و اصطلاحات طبی و نیز مختصر سوانح مؤلف بر آن علاوه گردیده است.

قابل ذکر است که آماده ساختن کتاب برای چاپ اول کار مشکل بود، بخصوص خواندن دست نویس های اولی که با قلم و دست های لرزان مؤلف نوشته شده بود، برای کسیکه کتاب را بار اول تایپ می کرد، کار آسان نبود که باید به حوصله آقای محد شفیع نبی یار - یکی از دوستان داکتر مستمندی صد آفرین گفت که به تعداد بیش از ۷۰۰ صفحه کتاب را در چهار سال تایپ و آماده چاپ اول ساخت. از آنجائیکه شرح مسائل طبی در این کتاب نمایش های گرافیک و رسم ها و شرح اناتومی انسان را لازم داشت، با استفاده از کتب علمی در آنوقت راه دیگر میسر نبود، جز آنکه مؤلف از دوست دیگر خود آقای سید عبدالقدیر هاشمی طلب کمک کند و موصوف با دست به کاپی رسم ها پرداخت که در چاپ اول زینت بخش کتاب گردید.

از سال ۲۰۰۲ به بعد مریضی داکتر مستمندی شدت بیشتر پیدا کرد، طوریکه دیگر توان کار برای چاپ دوم کتاب برایش باقی نمانده بود و درعین زمان با مسدود شدن مطبوعه «هیواد» متأسفانه سی دی های کتاب نیز مفقود گردید و کتاب از چاپ دوم باز ماند. پس از آنکه داکتر مستمندی در اول می ۲۰۰۴ به رحمت حق پیوست، چاپ دوم نیز برای مدت طولانی به تعویق افتاد. این پروژه بار دیگر به همت محترمه سلما عثمان مستمندی خانم مرحومی دو سال قبل به مصرف شخصی رویدست گرفته شد و کتاب از روی چاپ اول مجدداً تایپ و به شکل بسیار مرغوب به تعداد ۱۰۰۰ نسخه امسال در کابل تجدید چاپ گردید که این موفقیت را برای محترمه خانم مستمندی تبریک میگویم.

باید اعتراف کرد که اگر مساعی خستگی ناپذیر یک شخصیت عالیقدر و دانشمند و دوست گرامی ما جناب داکتر عبدالرحمن زمانی نمی بود، هرگز چاپ دوم کتاب تحقق نمی یافت. وقتی موضوع را با ایشان در میان گذاشتم، با جبین گشاده و صمیمیت همیشگی و به پاس دوستی که با مرحوم داکتر مستمندی داشت، این مسؤلیت بزرگ را به عهده گرفت و حاضر شد تا در قدم اول به تصحیح اغلاط طباعتی کتاب پردازد و از همه مهمتر توصیه کرد تا از یکطرف رسم ها از روی مآخذ معتبر علمی بصورت دقیق کاپی و درج کتاب گردد و از طرف دیگر شرح جزئیات رسم ها به انگلیسی و اصطلاحات مخصوص طبی به زبان دری در عکس ها و رسم ها ترتیب گردد و بعد به تایپست سپرده شود. هنگامیکه کار تایپ به پایان رسید و نسخه مقدماتی به وسیله محترمان عبدالقدیر نورستانی، سیدعبدالقدیر هاشمی و خانم مستمندی جهت تصحیح اغلاط طباعتی بررسی شد، بار دیگر جناب داکتر زمانی به خود زحمت داده نسخه تایپ شده را دقیقاً مرور کرد و جهت اصلاح نهائی به وسیله ایمیل به تایپست در کابل فرستاد و قبل از آغاز چاپ بار دیگر از آن واریسی نمود. به این اساس باید چاپ دوم کتاب را مرهون زحمات بی شائبه و بسیار صمیمانه جناب داکتر عبدالرحمن زمانی دانست که بدینوسیله از ایشان قلباً ابراز امتنان و سپاس می گردد.

د پانوی شمیره: له ۳ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنيزي بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی

در اینجا لازم به تذکر می دانم که جناب داکتر زمانی اصلاً یک طبیب است که خدمات با ارزش شان در زمان جهاد بر همه عیان و برای دوستانش قابل افتخار می باشد، ولی نوشته ها و کتب تحقیقاتی شان اخیراً ایشان را بدون شک بیک محقق و نویسنده با اعتبار تأریخ معاصر کشور ارتقا بخشیده است.

شخصیت والای این مرد نیک سیرت و متواضع برهیچکس پوشیده نیست. با امتنان از لطف همیشگی و به امید موفقیت های مزید، طول عمر و خوبی های هر دو جهان را برای شان خواهانم. در خاتمه در پاداش این خدمت فرهنگی به روح پرفتور مرحوم داکتر مستمندی مؤلف کتاب اتحاف دعا کرده، از بارگاه ایزد منان برایش بهشت برین را استدعا دارم.

داکتر سیدعبدالله کاظم

شرح عکس تاریخی پلچرخي :

چند روز از تهاجم قوای شوروی به کشور نگذشته بود که عفو عمومی زندانی ها اعلان شد و متعاقب آن یک هیئت رسمی با چند خبر نگار و عکاس رسمی وزارت اطلاعات و فرهنگ به زندان آمدند و اتاق به اتاق رفته از زندانی ها دیدار کردند و مژده رهائی را به ایشان دادند. حینیکه هیئت اتاق ما را بعد از یک مصافحه کوتاه ترک کرد، مرحوم پاینده محمد مستمندی مدیر عکاسی آن وزارت که عکاس موظف بود، به سرعت به اتاق ما برگشت و دو قطعه عکس از گروه حاضر در اتاق برداشت. شب زیر نظر هیئت وقتی عکس ها را چاپ کرد و عکس و فلم های آنرا به هیئت سپرد، دو قطعه عکس را در اتاق مخفی کرد و باخود گرفته به فامیل رسانید. عکس فوق یکی از آن دو عکس بوده و یگانه عکسی است که از داخل زندان در آنوقت برداشته شده است.

د پانوی شمیره: له ۴ تر ۴

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنی د لیکنیزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ